

Атанаска Апостолова

Авторски права и уважение

Основен въпрос - Какво трябва да имаш предвид, когато използваш материали, създадени от други хора?

Обзор на урока

Учениците ще научат, че всяка творба (литературна, художествена, музикална, фотографска, филмова, архитектурна, софтуерна, дизайнерска и т.н) е авторска. Тя принадлежи на нейния автор - от момента на създаването ѝ до момента на разпространението ѝ и нейното използване. Творбата попада под закона за закрила на авторското право. Учениците зареждат сайта, който се намира на адрес - <http://lex.bg> – българският правен портал и го изучава. Запознават се в портала YouTube с лекцията „Авторско право...“ – 1 и 2 част. Учениците разбират, че за да използват, съдържанието на даден сайт трябва да имат съгласието на автора или да запишат коректно неговото име и електронния адрес на този сайт. Учителят им възлага да създадат презентация, в която се представят основните моменти от Закона за авторското право и сродните му права по отношение използването на изображения, текстови материали, звукозаписи и видеофилми.

Необходимо време

Един учебен час

Цели на урока:

Учениците ще могат да:

- Обсъждат кой е автор, носители на авторско право и обекти на авторско право;
- Идентифицират лицензионните права от авторските;
- Разпознаят своята собствена роля при употреба на безплатни програми, свободно разпространявани програми, демонстрационни програми и програми за свободно ползване.

Речник

Авторско право - в тесен смисъл е правото на автора върху произведението му.

Автор е физическото лице, в резултат на чиято творческа дейност е създадено произведение на литературата, изкуството или науката.

Обект на авторско право – това са произведения на литературата, изкуството или

науката, които са резултат от творческа дейност и са изразени по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма.

Какво **не е обект** на авторско право?

Не са обект на авторско право нормативните и индивидуални актове на държавни органи (закони, наредби, постановления, правилници, заповеди и пр.), както и официалните им преводи, както и всякакви идеи и концепции, фолклорни творби, новини, факти, сведения и данни.

Начало на урока - 5 минути

Учителят обяснява на учениците, че много хора възприемат Интернет като неизчерпаем източник на информация. Те считат, че след като е публикувано нещо в Интернет това го прави общо и безплатно. Това не е така поради факта, че зад всички тези интелектуални продукти стоят хора, екипи и фирми които ги създават с много енергия, умствен и физически труд и финансови средства. Това определя авторското право. Учениците зареждат сайта, който се намира на адрес <http://lex.bg> – българският правен портал и го разучават. Избират връзката Справочник и намират Закона за авторското право и сродните му права.

Задача 1 - 20 минути

Намерете в Закона отговори на следните въпроси, свързани с компютърните програми:

- В коя глава и кой член от Закона е определено, че компютърните програми са обект на авторско право?
- На кого принадлежи авторското право върху компютърна програма, създадена от програмист по време на работа в дадена фирма?
- На кого принадлежи авторското право върху компютърна програма, създадена от програмист по поръчка от друго лице (фирма)?
- Има ли право поръчителят на компютърна програма да я използва без разрешението на нейния създател?
- В сила ли е чл. 41 от Закона за компютърните програми?
- Може ли да се предоставя закупена компютърна програма на друго лице за безвъзмездно ползване по смисъла на Закона?
- Може ли да се прави копие на закупена компютърна програма?
- Колко години е в сила авторското право върху компютърна програма?

Задача 2 - 10 минути

Намерете и изгледайте в портала YouTube лекцията „Авторско право...“ – 1 и 2 част

Определи понятията - авторското право, обект на авторско право, субект на авторско право.

Запознаване на учениците със знаците за различните запазени права. Къде могат да открият в сайта името на притежателя на сайта, годината на първото публикуване на сайта, разтълкуването на различните знаци какво означават.

Провери -5 мин

Избираме сайт, който можем да отворим заедно в час и откриваме символите на авторските права.

Заклучение за дейността - 5 мин

Учителят пита:

- Как се копират текстове, за да не се нарушат авторските права?
- Как да се оформи разработка законно и етично при използване на чужди материали?
- Какво представлява термина **интернет пиратство**?

За работа в къщи: Всички ученици с четни номера изготвят презентация, в която се представят основните моменти от Закона за авторското право и сродните му права по отношение използването на изображения, текстови материали, звукозаписи и видеофилми.

Учениците с нечетни номера решават следните казуси:

Казус:

Хакерчо е програмист на трудов договор във фирма Готина и там работи върху софтуер за разпознаване на пръстови отпечатьци. По същото време Хакерчо избира да напише дипломната си работа на тема “Софтуер за разпознаване на пръстови отпечатьци”. Хакерчо успешно завършва своята дипломна работа като не използва нито ред код от софтуера на фирма Готина, но я завършва, докато работи за Готина.

Въпрос: Чия собственост е дипломния проект на Хакерчо?

Възможни отговори:

Трудовият договор длъжностната характеристика определят границата между това кои произведения са авторски и кои на работодателя;

Използването на служебни ресурси и/или работа в работно време могат да послужат за

основателни претенции от страна на работодателя за собственост върху произведението;

В конкретния случай има солидни аргументи за това, че дипломния проект на Хакерчо е собственост на фирма “Готина”;

Казус - теория

- Авторското право възниква за автора със създаване на произведението;
- Авторското право върху компютърни програми при трудово-правоотношение възниква за работодателя;
- Отстъпване на право за използване на авторско произведение се осъществява посредством договор за използване.

Казус:

Драган, Петкан и Иван са приятели и в свободното си време работят върху платформа за конферентни разговори. Като я завършват виждат, че има голям интерес към нея и решават да регистрират фирмата “Фирмата”, за да продават платформата, но Иван не иска да се включи в предприемаческото начинание;

Въпрос: Какво е необходимо да направят Драган и Петкан, за да гарантират своите интереси;

Възможни отговори:

Изисква се Иван да прехвърли изключителното право за ползване на неговата част от платформата за конферентни разговори на:

Драган и Петкан

Фирмата

Как Фирмата да придобие правата върху платформата?

Ако ще развивате собствен бизнес, регистрирайте фирма преди да започнете и подсигурете навреме всички авторски права да възникват за нея.

Казус - теория

- Авторското право възниква за авторите със създаване на произведението;
- Авторското право принадлежи общо на съ-авторите;
- Съгласие се изисква на всички за всяко използване и преработка на произведението;
- Отстъпване на право за използване на авторско произведение се осъществява посредством договор за използване.